

سرشناسه	: نجف‌پور، سارا، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: TadjafPour, Sara
مشخصات نشر	: تاملی در تاریخ و مبانی فکری و سیاسی انجمن حجّتیّه/سارا نجف‌پور، علی تدین‌راد.
مشخصات ظاهری	: قم: ارم، ۱۳۹۸.
شابک	: ۲۳۰ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: ۱-۸۷-۷۵۲۰-۶۰۰-۹۷۸
یادداشت	: فنیّا
موضوع	: کتّابنامه: ص. ۲۲۴.
شناسه افزوده	: Hojjatieh society -- History
شناسه افزوده	: تدین‌راد، علی، ۱۳۶۲ -
رده بندی کنگره	: Tadayon Rad, Ali
رده بندی دیویی	: ۲/۱۶۶۱DSR
شماره کتابشناسی ملی	: ۰۹۴۰۴۵/۹۵۵
	: ۵۷۷۲۴۲۷

شناسنامه کتاب

نام کتاب: تاملی در تاریخ و مبانی فکری و سیاسی انجمن حجّتیّه

نویسنده: سارا نجف‌پور، علی تدین‌راد

ویراستار: حمید میرعباسی

طرح جلد و صفحه آرا: سید محمد علی صفحی

ناشر: نشر ارم

چاپ: اول / ۱۳۹۸

تیراژ: ۳۰۰ جلد

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

شابک: ۱-۸۷-۷۵۲۰-۶۰۰-۹۷۸

قم، خیابان ارم، مقابل کتابخانه مرعشی نجفی، پلاک ۲۹۳
تلفن: ۰۲۵-۳۷۷۴۲۲۷۶

۷	مقدمه.....
۱۰	فصل اول.....
۱۰	تشکیل انجمن.....
۱۱	بسترهای سیاسی و تاریخی شکل گیری انجمن.....
۱۱	فرقه شیخیه بنیان گذار بهائیت.....
۳۰	بنیان گذاران انجمن حجتیه.....
۳۰	شیخ محمود حلبی.....
۳۹	دلایل تأسیس انجمن حجتیه به روایات مختلف.....
۳۹	۱- روایت توطئه استعمار.....
۴۱	۲- روایت خطرناک بودن بهائیت.....
۴۲	۳- روایت سرخوردگی سیاسی شیخ محمود حلبی.....
۴۳	۴- روایت تاریخی.....
۵۲	اهداف و تشکیلات انجمن حجتیه.....

۵۵		سیمای تشکیلاتی انجمن
۸۱		فصل دوم
۸۱		عقاید و آرای انجمن
۸۲		نگاهی نظری به رویکرد دینی و سیاسی انجمن حجتیه
۸۲		مفهوم غیبت
۸۹		مفهوم انتظار
۹۸		غیبت و حکومت
۱۲۰		انتظار، مبارزه و اسلام سیاسی - اجتماعی
۱۲۵		ولایت فقیه و رابطه دین و سیاست
۱۲۵		امام خمینی (ره) و حکومت اسلامی
۱۳۹		انجمن حجتیه و حکومت اسلامی
۱۴۵		فصل سوم
۱۴۵		فعالیت‌های انجمن بعد از انقلاب اسلامی
۱۴۶		انجمن حجتیه و انقلاب اسلامی ایران
۱۶۱		دیدگاه امام خمینی (ره) در مورد انجمن حجتیه

رد کردن خط فکری و عملی انجمن حجتیه توسط امام خمینی (ره)	۱۶۴
فعالیت‌های انجمن پس از انقلاب اسلامی	۱۷۳
رویکرد و عملکرد انجمن حجتیه در جریان جنگ تحمیلی	۱۸۱
تعطیلی انجمن	۱۸۳
فصل چهارم	۱۹۳
نقد و بررسی آراء و عملکرد انجمن حجتیه	۱۹۳
ترویج دین عوامانه	۱۹۴
مبارزه با معلول به جای علت	۲۰۳
اعتقاد به جدایی دین از سیاست	۲۱۰
نگاه انجمن نسبت به مرجعیت	۲۱۳
ضمیمه: اساسنامه انجمن حجتیه	۲۱۵
منابع	۲۱۹

انجمن حجتیه در ۱۳۳۲ با نام کامل «انجمن خیریه حجتیه مهدویه» توسط شیخ محمود ذاکرزاده تولایی معروف به شیخ محمود حلبی تاسیس شد. حلبی در دوران نهضت ملی کردن نفت ایران جزء حامیان آیت الله کاشانی و واعظی مشهور در شهر مشهد بود. اما پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ که نتیجه آن برکناری دولت دکتر مصدق و شکست جنبش ملی شدن نفت بود به کلی از دنیای سیاست و مداخله در آن سرخورده شد و تصمیم گرفت در قالب انجمن تازه تاسیس حجتیه به امور مذهبی و اصلاح اعتقادات مردم بپردازد. یکی از مواردی که شیخ قصد مبارزه با آن را داشت بهاییگری بود که در آن روزگار در حال گسترش بود. وی این فرقه را فرقه‌ای منحرف می‌دانست و می‌کوشید فریب‌خوردگان آن را به راه درست بازگرداند.

آنچه همواره در میان عقاید انجمن حجتیه بحث‌برانگیز بوده نظر انجمن راجع به دو مقوله مهدویت و انتظار ولی عصر (عج) است. براساس دیدگاه انجمن حجتیه اعتقاد به حضرت صاحب الزمان (ارواحنا فداه) در محبت و دوستی ایشان و تبعیت صرفاً عبادی خلاصه می‌شود. خلاصه تفکر انجمن این است که انقلاب مهدی (عج) به دو چیز بستگی دارد: نخست، زمینه‌های منفی موجود در جامعه مثل تبهکاری‌ها و ستمگری‌ها و دوم ایمان و اعتقاد مردم به اسلام که باید این دو عامل را تقویت کرده و اسلام را به توده‌ها شناساند. از این رو انجمن هرگونه فعالیت در جهت بهبود اوضاع جامعه را رد کرده و معتقد بود فرد منتظر در عصر غیبت تنها باید از

مرجع تقلید جامع الشرایطی تبعیت کند، برای فرج حضرت دعا نماید، به قصد سلامت حضرت صدقه بدهد و از دوری وی گریه و زاری کند.

این نظر منفعلانه انجمن راجع به مهدویت نتایج مختلفی به دنبال داشت که از جمله مهم‌ترین آنها غیرسیاسی و حتی ضدسیاسی شدن انجمن بود. به زعم انجمن مبارزه با حکومت ظالم لازم نبود، زیرا چنین حکومتی به خودی خود زمینه مناسب برای ظهور حضرت را فراهم می‌آورد. به همین دلیل در اساسنامه‌ی انجمن آمده بود که هدف انجمن عبارت است از: تبلیغ اسلام و مذهب جعفری، تشکیل کنفرانس‌ها و سمینارهای علمی و دینی در نقاط مختلف کشور با رعایت مقررات عمومی. در تبصره دوم این اساسنامه نیز تاکید شده بود که انجمن به هیچ وجه در امور سیاسی مداخله نخواهد داشت و هیچ مسئولیتی را در قبال هر نوع دخالت اعضایش در امور سیاسی برعهده نمی‌گیرد.

واضح است که چنین اعتقادی برای حکومت وقت خطری نداشت و از این رو انجمن نه تنها مورد مخالفت رژیم پهلوی نبود بلکه بر اساس برخی مدارک و شواهد رژیم به فعالیت‌های آنها کمک نیز می‌کرد. در گزارش یکی از منابع ساواک در مورد انجمن چنین آمده است «این انجمن یک سازمان سیاسی نیست و دولت نیز آن را تایید نموده و شاهنشاه آریامهر هم از تشکیل آن ابراز رضایت فرموده اند». به عبارت دیگر تفکرات انجمن راجع به سیاست موجب می‌شد ذهن بسیاری از جوانان و افراد متدین بجای معطوف شدن به مبارزه با رژیم تنها بر مبارزه با بهائیت متمرکز شود و در عمل عده زیادی از مبارزان از صحنه مبارزه خارج شوند.

البته پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در ۱۳۵۷ انجمن کوشید تفکرات خود را در راستای جهت‌گیری کلی جامعه تعریف کند اما در این عمل چندان موفق نبود و در نهایت به خاطر اعمال و اندیشه‌های منحرف‌اش مورد انتقاد شدید امام خمینی قرار گرفته و در ۱۳۶۲ رسماً تعطیل شد. اگرچه به باور بسیاری از محققان پس از آن همچنان و به صورت مخفیانه به فعالیت‌های خود ادامه داد.

به طور خلاصه، در طی حدود ۷۰ سالی که از تاسیس اولیه انجمن حجتیه می‌گذرد، این انجمن شاهد فراز و فرودهای زیادی بوده و افکار و عملکردش واکنش‌های متفاوتی را برانگیخته است. به گونه‌ای که برخی آن را صرفاً گروه و انجمنی مذهبی برای اصلاح امور اعتقادی مردم دانسته‌اند، برخی اندیشه‌های آنها را منحرف و باعث پسرفت و زوال جامعه دانسته‌اند و حتی برخی کار را تا آنجا پیش برده‌اند که آن را زاده استعمار و در راستای اختلاف‌افکنی میان مسلمانان انگاشته‌اند.